

jeszcze szerszego wykorzystania GIS-u. Większość zajęć prowadził Krzysztof Dymek, mieszkający od 30 lat w Norwegii polski geodeta, przez wiele lat kierownik Wydziału Geodezji w gminie Tønsberg, a obecnie ekspert ds. geodezji i katastru tamże. Poza tym w warsztatach uczestniczył m.in. były norweski główny geodeta kraju Tore Bø. Tematyka zajęć objęła historię „Cyfrowej Norwegii” oraz sposoby wykorzystania GIS-u w Tønsberg, np. do dystrybucji danych przestrzennych czy delimitacji obwodów szkolnych. Na życzenie zwycięskich drużyn najwięcej miejsca poświęcono jednak gospodarce przestrzennej. Wykorzystując lokalną platformę internetową Digital Plandia-log, Norwegowie pokazali, jak skutecznie włączyć obywateli w proces uchwalania planów zagospodarowania (więcej

o funkcjonowaniu geodezji w Norwegii i Tønsberg w kwietniowym GEODECIE).

Warsztaty były także okazją, by zaprezentować gospodarzom zwycięskie projekty Akademii INSPIRE. Zespół z gminy Tworóg chwalony był przez trenerki z Centrum UNEP/GRID-Warszawa za ogromne zaangażowanie i duże postępy w przyswajaniu zupełnie nowej wiedzy. Zakres pracy konkursowej drużyny z Bolesławca był z kolei tak rozległy, że wzbudził żywe zainteresowanie norweskich geodetów.

Choć Akademia INSPIRE dobiega końca, to przygoda zwycięskich urzędów z GIS-em dopiero się zaczyna. Z ankiety MSWiA wynika, że z cyfrowych danych przestrzennych korzysta na razie tylko 1/3 gmin. Z dużym prawdopodobieństwem można jednak założyć, że zarówno

Tworóg, Bolesławiec, jak i inni uczestnicy Akademii szybko przekonają pozostałe 2/3, że bez GIS-u żaden samorząd daleko nie zajdzie (patrz wywiady). ■

Projekt „Geoinformacja w Praktyce - Akademia

INSPIRE” (www.akademiiainspire.pl) jest realizowany przez zespół Centrum UNEP/GRID-Warszawa dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskigo Mechanizmu Finansowego. Partnerami projektu są: Statens Kartverk, Commune Tønsberg z Norwegii oraz firma Intergraph Polska.

WSPÓŁPRACA U PODSTAW

Rozmowa z **MARIĄ ANDRZEJEWSKĄ, MONIKĄ RUSZTECKĄ, KATARZYŃĄ ŚLEPOWROŃSKĄ i ELŻBIETĄ WOŁOSZYŃSKĄ** z Centrum UNEP/GRID-Warszawa o podsumowaniu projektu „Geoinformacja w praktyce - Akademia INSPIRE”

JERZY KRÓLIKOWSKI: Skąd wziął się pomysł na Akademię INSPIRE?

MARIA ANDRZEJEWSKA, dyrektor Centrum UNEP/GRID-Warszawa: Idea wykorzystania geoinformacji w zarządzaniu środowiskiem towarzyszy nam od zawsze. Pomysł na Akademię INSPIRE pojawił się w 2006 roku wraz z uruchomieniem Norweskigo Mechanizmu Finansowego.

Uznaliśmy wówczas, że niezwykle ważne jest przybliżenie samorządom aspektów funkcjonowania infrastruktury informacji przestrzennej. Korzyści z dostępu do danych przestrzennych to również wzmocnienie zarządzania środowiskiem przyrodniczym, a jest to dla naszego Centrum temat kluczowy. Z tego też względu przyjęliśmy założenie objęcia projektem szczególnie tych gmin, które znajdują się na obszarach NATURA 2000

Maria
Andrzejewska

Monika
Rusztecka

Katarzyna
Ślepowrońska

Elżbieta
Wołoszyńska

lub w ich sąsiedztwie. Na terenach tych zarządzanie środowiskiem wiąże się bowiem z dodatkowymi wyzwaniem. Akademia była pomysłem zespołu Centrum UNEP/GRID-Warszawa, a jednym z jej inicjatorów był ówczesny dyrektor Centrum dr Marek Baranowski, który później w projekcie wspierał nas jako ekspert oraz członek Rady Konsultacyjnej.

W jaki sposób w projekt włączyły się Norweska Agencja Geodezyjno-Kartograficzna i gmina Tønsberg?

MA: Współpraca ze Statens Kartverk umożliwiła nam poznanie inicjatywy Norge Digitalt. Przedstawiciele agencji, szczególnie Kari Strande, służyli nam pomocą i wsparciem na różnych etapach realizacji projektu. I to właśnie dzięki

Statens Kartverk trafiliśmy do Tønsberg – lidera wśród norweskich gmin w wykorzystaniu technologii geoinformacyjnych w zarządzaniu jednostką samorządową. **Na jakiej zasadzie dobrano gminy do projektu?**

MONIKA RUSZTECKA, kierownik Działu Zastosowań Geoinformacji: Przygotowując wniosek, musieliśmy wykonać bardzo szczegółową analizę potrzeb szkoleniowych. W tym celu we współpracy z socjologiem opracowaliśmy formularz i przeprowadziliśmy żmudną pracę ankietarską. Łącznie przepytaliśmy około 450 gmin reprezentujących wszystkie województwa. Całe badanie powtórzyliśmy ok. 1,5 roku później, gdy ruszała Akademia INSPIRE. Na podstawie wyników opracowaliśmy macierz kompetencji oraz listę umiejętności w zakresie GIS, która stanowiła dla nas podstawę dla formułowania programu szkoleń.

KATARZYNA ŚLEPOWROŃSKA, trenerka Akademii INSPIRE: Już na etapie badania ankietowego spotkaliśmy się z dużym zainteresowaniem ze strony gmin, które od tego momentu same zaczęły śledzić losy projektu...

MA: Następnie odbyły się trzy konferencje regionalne inaugurujące Akademię INSPIRE – w Warszawie, Rzeszowie i Szczecinie. Wzięło w nich udział ok. 300 osób. Po konferencjach ruszyła rekrutacja, o której listownie poinformowaliśmy wszystkie gminy w kraju.

MR: Ostatecznie zgłosiły się 104 gminy dość równomiernie reprezentujące poszczególne regiony. Wyjątkiem była Polska północno-wschodnia (z województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego zgłosiło się po jednej gminie) oraz Opolszczyzna, skąd nie napłynęło żadne zgłoszenie.

Czy przeprowadzona była selekcja gmin?

ELŻBIETA WOŁOSZYŃSKA, trenerka Akademii INSPIRE: Nie. Wszystkie gminy zainteresowane programem zostały do niego przyjęte. Przy okazji rejestracji prowadziliśmy ankietę dotyczącą aktualnej wiedzy i umiejętności w zakresie GIS wśród pracowników gmin.

Jak zaprezentowały się gminy w tym badaniu?

MR: Bardzo różnie. Celem tych ankiet nie było jednak dzielenie gmin na lepsze i gorsze, ale przede wszystkim zbadanie ich otwartości na wykorzystanie geoinformacji. Często w gminach funkcjonowały geoportale czy SIP-y, ale narzędzia te nie były wykorzystywane w urzędach w pełnym zakresie. Dlatego też jednym

z założeń Akademii INSPIRE było skierowanie całego programu szkoleniowego do zespołów, a nie do indywidualnych uczestników. Każda gmina była reprezentowana przez 2-3 osoby z referatów czy wydziałów planowania przestrzennego i ochrony środowiska. Dzięki temu inspirowaliśmy zespoły w kierunku współpracy bazującej na wykorzystaniu danych przestrzennych.

MA: Kiedy po raz pierwszy przyjechaliśmy do Tønsberg, dostrzegliśmy przepaść między sposobem wykorzystania geoinformacji w Norwegii i w Polsce. Choć już wtedy można było u nas dostrzec pierwsze „jaskółki”. Teraz nie widzimy aż takich różnic.

MR: W ciągu ostatnich dwóch lat stopień wykorzystania GIS-u w gminach rośnie w tempie wykładniczym, o czym świadczy choćby liczba przetargów na geoportale.

Jaki był feedback od gmin na finiszu Akademii?

EW: Jednym z naszych największych sukcesów była gmina Tworóg. Na pierwszym szkoleniu jej przedstawicielki były przerażone tym, co usłyszały. Później przeszły przez kurs e-learningowy i z lekkimi obawami przyjechały na drugie szkolenie stacjonarne dotyczące analiz przestrzennych. Konsultacje studium przypadku z ekspertem i dalsza – już samodzielna – praca wypadły świetnie, a wynik jest więcej niż dobry. Tworóg został laureatem pierwszego miejsca, a jedna z uczestniczek podjęła studia podyplomowe nt. GIS. Efekt końcowy jest tym lepszy, że gmina ta zaczynała od zera. W sukces zaangażowała się jednak nie tylko sama drużyna, lecz – co warto podkreślić – także władze. Były również takie gminy, których zespoły – mimo dużego zaangażowania – trafiały na ścianę trudną do pokonania. Przeszkodami najczęściej okazali się zewnątrzni dysponenti danych lub instytucje, z którymi przedstawiciele urzędów gminnych musieli prowadzić uzgodnienia.

MR: Jednym z zadań dla zespołów uczestniczących w Akademii była realizacja małego projektu – studium przypadku – w którym gminy miały zastosować geoinformację. Gdy rozpoczynaliśmy Akademię, najbardziej obawialiśmy się, że gminy nie będą potrafiły określić samodzielnie tematów tych prac. Paradoksalnie okazało się, że nie było to dla uczestników żadnym problemem. Feedback był więc natychmiastowy. Ponadto w Akademii wzięli udział przedstawiciele Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska, dlatego projekty gmin dotyczące środowiska niemal natychmiast weszły do praktyki i napotkały na grunt dobrej współpracy. Tu najlepszym przykładem były drużyny z Bielska-Białej i Zagórza. Ciekawy jest także przypadek Gorzowa Wielkopolskiego. To przykład jednostki, w której działania inspirowane projektem uruchomiły mechanizmy dobrej współpracy między referatami. W naszym projekcie bardzo ważny był także bezpośredni kontakt między trenerami a poszczególnymi uczestnikami kursu. W ramach e-learningu prowadziliśmy m.in. e-warsztaty dyskusyjne, w trakcie których zajmowaliśmy się zagadnieniami związanymi z wykorzystaniem danych przestrzennych. Tu na pierwszym miejscu zawsze pojawiał się problem współpracy z PODGiK-ami, choć widzimy, że w tej kwestii idzie już ku lepszemu. O wszystkich tych problemach i uwarunkowaniach związanych z wykorzystaniem geoinformacji w gminach szerzej napiszemy w książce, którą wydamy na zakończenie projektu.

KŚ: Akademia INSPIRE była także polem wymiany doświadczeń między samymi gminami. Tym bardziej że w projekcie uczestniczyły zarówno zespoły, które wiedziały już, co to jest GIS, i były zaawansowane w wykorzystywaniu tej technologii, jak i te, które np. na widok krajowego geoportalu otwierały szeroko oczy.

Nad przebiegiem Akademii czuwali jednak nie tylko trenerzy...

MA: Do współpracy w ramach Rady Konsultacyjnej udało nam się namówić wiceprezesa GUGiK Jacka Jarząbka, generalnego dyrektora ochrony środowiska Michała Kielsznę, geodetę województwa mazowieckiego Krzysztofa Mączewskiego oraz dyrektora IGiK dr. Marka Baranowskiego. Dzięki nim projekt nie był oderwany od tego, co w zakresie tworzenia infrastruktury informacji przestrzennej dzieje się w kraju. Zasadną współpracą z przedstawicielami Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska. W ostatnim spotkaniu Rady Konsultacyjnej uczestniczyli również prof. Jerzy Gaździcki oraz prof. Bogdan Ney, doc. dr hab. Jerzy Solon, a także dr Anna Liro i Maciej Rossa z GDOŚ. Nieocenioną pomoc otrzymaliśmy także od Rafała Dziadosza z MSZ, opiekuna projektu z ramienia Instytucji Pośredniczącej koordynującej realizację projektów dofinansowanych z MF EOG i NMF.

Podczas zajęć uczestnicy mieli do wyboru otwarte oprogramowanie Quantum

GIS i komercyjne GeoMedia. Które miały większe wzięcie?

MA: Partnerem naszego projektu jest firma Intergraph Polska. To dzięki jej zaangażowaniu umożliwiliśmy uczestnikom zapoznanie się z profesjonalnym oprogramowaniem narzędziowym GIS GeoMedia Professional. Zgodnie jednak z założeniami projektu uczestnicy poznali również oprogramowanie open source Quantum GIS.

EW: Wolnym oprogramowaniem zainteresowane były głównie gminy, które dopiero zaczynały swoją przygodę z GIS-em. Często postrzegały je jako wstęp do ewentualnego zakupu komercyjnych rozwiązań.

MA: Ale na przykład Bolesławiec pracuje na co dzień na aplikacjach Esri, a podczas Akademii korzystali z Quantum GIS...

MR: Nie było reguły, bo z kolei zespół z Tarnowa ma w urzędzie licencje Esri, a na szkoleniu wybrali GeoMedia.

KŚ: Sporo było też takich zespołów, które się podzieliły. Jedna osoba decydowała się na komercyjne oprogramowanie, druga na wolne, a następnie wymieniały się doświadczeniami.

MR: Program szkolenia napisany był tak, że na obu aplikacjach robione były te

same analizy. Jego głównym celem było poznanie określonych zastosowań i sposobów wykorzystania danych przestrzennych w pracy urzędnika.

MA: Najważniejsze było to, że wszyscy mieli możliwość zapoznania się z dwoma rozwiązaniami. Każda gmina dostała bowiem od firmy Intergraph Polska czasową licencję na GeoMedia Professional. Dostęp do obu tych aplikacji jednocześnie jest istotną zaletą Akademii INSPIRE.

Co będzie dalej ze współpracą nawiązaną z gminami podczas Akademii?

MA: Ta współpraca opierała się na dużych emocjach oraz bezpośrednim zaangażowaniu i chcemy, by była kontynuowana w ramach naszego nowego projektu, Geokonsultacje+, który wiąże się z edukacją młodzieży w gminach. Nie zabieramy się w nim bynajmniej za coś zupełnie nowego, bo nadal idziemy w kierunku wzmacniania współpracy. Tak jak Akademia INSPIRE skierowana była na wzmacnianie współpracy wewnątrz urzędu bądź też pomiędzy urzędami, tak w Geokonsultacjach+ włączamy do tego młodzież i ogólnie – lokalną społeczność. Chcemy, by geoinformacja była wykorzystywana w całym procesie partycypacji społecznej.

Szacujemy, że mniej więcej 1/3 gmin, do których udamy się z tym projektem, uczestniczyła wcześniej w Akademii.

MR: Warto dodać, że Akademia INSPIRE była pierwszym tak kompleksowym projektem mającym na celu przybliżenie wyzwań związanych z wdrażaniem dyrektywy INSPIRE w Polsce. Została też wskazana na zeszłorocznej Konferencji INSPIRE w Krakowie jako przykład dobrej praktyki w skali europejskiej.

Czy zegnamy się już z Akademią INSPIRE?

MA: Oficjalnie realizację projektu kończymy 30 kwietnia br. 7 kwietnia odbędzie się konferencja podsumowująca projekt. Mamy jednak nadzieję, że to tylko tymczasowe zawieszenie działań. W Akademii wzięły przecież udział tylko 104 gminy z blisko 2,5 tysiąca. W innym projekcie szkoleniowym dotyczącym wsparcia wdrażania dyrektywy INSPIRE realizowanym obecnie na zlecenie GUGiK, w którym mamy przyjemność uczestniczyć jako członek konsorcjum, także docieramy tylko do wąskiego grona gmin. Wiele z nich nie zostało objętych ani jednym, ani drugim projektem. Mamy więc jeszcze spore pole do popisu.

MR: Gminy już się nas zresztą pytają, kiedy rusza kolejna edycja Akademii... ■

W KIERUNKU 3D

Rozmowa z MARTĄ GĘSIKOWSKĄ i MONIKĄ RUTYNĄ

z Urzędu Miasta Bolesławiec oraz prezydentem miasta

PIOTREM ROMANEM o znaczeniu GIS-u w tej dolnośląskiej gminie

JERZY KRÓLIKOWSKI: Jak Bolesławiec trafił do Akademii INSPIRE?

MARTA GĘSIKOWSKA: Bardzo prosto. Jak tylko przyszło do nas zaproszenie, Monika zapaliła się do tego pomysłu, no i się skusiłyśmy...

Waszą pracą konkursową był geoportal. Czy istniał on już przed startem w Akademii?

MG: Nie. Powstawał równoległe z naszym udziałem w projekcie. Wcześniej urząd posiadał różne zbiory danych przestrzennych, które krok po kroku tworzone były od kilku lat. Konkurs zrodził konieczność, by opracować kolejne zbiory, w ciągu roku wszystkie zasoby uporządkować, a część z nich zamieścić

Marta Gęsikowska

Monika Rutyna

Piotr Roman

osób nad nim pracowało?

MG: My dwie z pomocą naszego informatyka.

W jakim kierunku będziecie rozwijać geoportal?

MG: Przede wszystkim chcemy włączyć w jego tworzenie inne

w internecie. Prędzej czy później i tak by nas to czekało, ale gdyby nie Akademia INSPIRE, nie poszłoby tak szybko.

Po waszej prezentacji miałem wrażenie, że za tym projektem stał sztab ludzi. Ile

podmioty. Już w trakcie konkursu podjęliśmy współpracę z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu. Kończą w tej chwili swoją bazę, którą przez usługę WMS będziemy mogli